

CVIČEBNÍ LISTY

Příloha „Vojenských rozhledů“.

Redaktoři: Brig. generál Jiří Birula a podplukovník gšt. František Pohunek.

—aí:

Jezdecká skupina v bitvě za podmínek střetnutí.

Mapa 1 : 75.000 Milovice a okolí.

(Dokončení.)

Vzijeme-li se do situace velitele cyklistického praporu, který přemísťoval svůj prapor podle rozhodnutí schváleného velitelem jezdecké skupiny na velmi výhodné východiště k útoku, uznáme, že se v lese velmi těžko může měnit sestava, nemluvě již o změně směru! Sliboval, že splní rozkaz plk. B. alespoň zasazením jedné roty ve směru na Kostelní Hlavno, ale ani to nebylo lze provést okamžitě... Cyklistický prapor se tedy nyní připravoval vyrazit k útoku ve dvou od sebe se rozcházejících směrech!

Zatím co se sváděl úspěšný boj pro nepřítele u Kostelního Hlavna, vyjel plk. A. na trig. 272, aby se sám orientoval o situaci. Krátce po 8 hod. měl tyto zprávy: PO. narazil na slabší jezdeckvo a zatlačil je až ke Kostelnímu Hlavnu. Vzhledem k tomu, že měl zprávy o přesunech nepřátelské pěchoty podél záp. okrajů lesa Chobot, odkud mohl být snadno obchvácen při dalším pronikání na jih, rozhodl se velitel PO. ustoupit na výši U průhonu, aby zde uzavřel nepříteli postup na Mečeříž.

Plk. A. toto rozhodnutí schválil. Od letectva měl zprávy o postupu silnějšího jezdeckta (nejméně 3 eskadron) z Konětop do lesa Na dlouhém běhu, jakož i o postupu několika jezdeckých hlídek na sever od Konětop (obě zprávy v 7⁵⁰ hod.). Vystihl tedy, že silnější nepřítel postupuje proti němu v široké sestavě a že v tom okamžiku má co činit jen se slabším jezdecktem na směru Hlavenec, Mečeříž a s jakousi částí nepřítele, která je a snad se i připravuje k vyrazení z lesa Chobot v severním směru.

Postup jezdeckta lesem na západě nikterak nepodceňoval; počítal však s tím, že nepřítel vyrazí odtud nejdříve po 9 hod. K tomu, aby čelil postupu tohoto nepřátelského jezdeckta, neměl v ten okamžik nic volného, poněvadž kombinovaný prapor dostal již za úkol obsadit 2. zadržovací postavení; vpředu měl své PO.

Situace na směru Kostelní Hlavno, Mečeříž zdála se mu právem výhodná, poněvadž se mu podařilo nepřítele podchytit a tím získat čas k obsazení 2. zadržovacího postavení, nehledě na možnost dočasného odporu na výši U průhonu. Na tomto směru mu výhoda terénu poskytovala možnost odolat i nepřátelské přesile.

Čím však mohl zakročit na západě? Stáhnout tam celé PO. a uvolnit nepříteli možnost postupu na Mečeříž bylo by zajisté neprozřetelné. Oslábit však PO. bylo docela možné, již vzhledem k tomu, že nepřátelské jezdeckvo bylo jím zatlačeno a že při eventuální odvetné akci bude přece nepřítel jednat opatrněji a že útok do kopce bude musit řádně připravit.

Nařídil proto veliteli PO. odeslat tančíky a četú OA. přes Mečeříž do Hor. Slivna s úkolem rušit nepřátelské jezdeckvo, kdyby vyrazelo

z lesa, zejména na Hor. Slivno; tam nařídil také odeslat i cyklistickou rotu s úkolem přehradit směr Hor. Slivno, Dol. Slivno, Hřívno a chránit záp. bok celé skupiny.

Jezdecká eskadrona se měla zařadit k odporu na výši U průhonu a na jižních okrajích lesa Končiny. Úkol: po vyrazení nepřítele k útoku brzdit jeho postup na směru Kostelní Hlavno, Mečeříž a z lesa Chobot přes les Končiny na Mečeříž. Po překročení 2. zadržovacího postavení shromáždí se v Dol. Slivně k dispozici velitele skupiny.

Co soudíte o tomto rozhodnutí plk. A.? Přechází nyní po náležitém zhodnocení situace a možností nepřítele, zejména jezdeckta, postupujícího z Konětop, do široké sestavy, nestará se již nyní tolik o své východní křídlo, kde původně chtěl mít těžiště a kde nyní může svou situaci považovat prozatím za jistou a dobře plnit úkol stanovený velitelem arm. sboru; obrací svou pozornost na západ!

Má ovšem malé možnosti manévru pro nedostatek sil, ale vidíme, že jen včasný přesun rychlých prvků může mít vliv na situaci i na západě, kde nebezpečí je na dosah ruky.

Je ovšem otázka, uskuteční-li se tato opatření plk. A. včas. OA. a tančíky snad ještě zachytí vyrazení nepřítele z lesa, cyklisté již sotva, i přes to, že jsou již podle rozkazu velitele PO. na zpátečním přesunu. Jdou však prozatím pěšky, a než nasednou na kola, bude to trvat ještě delší dobu.

Je 9 hodin. SPO.4 dosahuje šťastně a bez boje Dol. Slivna a hledá spojení s SPO.5 u Zdětína a Sedlce. Hlídka vyslaná do Mečeříže se octla v palbě lehkého kulometu a ustoupila. Poněvadž SPO.4 dosud na nepřítele nenarazil, rozhodl se jeho velitel postupovat dále na Chotětov a Jizeru za dalšími úkoly. Zpráv o vlastní situaci neměl, letec ho pravděpodobně hledal, když ještě procházel lesem, radio zůstalo trčet někde u Kosátek pro poruchu vozu. Krátce po 9. hod. pozoroval, jak nepřátelská OA. vyjíždějí z Mečeříže po silnici na Slivno; vlastní OA. najížděla mezitím na Hřívno. Velitel SPO.4 opouští se svým bojovým sledem Dol. Slivno a spěchá na Jizeru...

*

Krátce předtím vyráží jedna rota cyklistického praporu ze západních okrajů lesa Chobot na Kostelní Hlavno a vbrzku se ocitá v bočné palbě těžkého kulometu s jižních svahů U průhonu. Z Kostelního Hlavna jen řídká palba; útok roty je podporován dělostřelectvem postřelujícím Kostelní Hlavno. K útoku se připravuje i SPO.1. Celý útok přichází však téměř do prázdna. — Kostelní Hlavno bylo již vyklizeno a střeženo jen slabou hlídkou.

Asi v 9'20 hod. vyráží z lesa Chobot ve směru na Končiny útok zbývající části cyklistického praporu, který pak nabývá postupně směru severozápadního a dostává se také do šikmých paléb nepřítele. V 10'30 hod. vnikají cyklisté do lesních parcel jihových. od lesa Končiny a červení začínají vyklizovat své postavení na U průhonu.

Plk. B. nečekal nyní, že boj bude rozhodnut na směru Kostelní Hlavno, Mečeříž, kde vzhledem k počátečnímu neúspěchu zřejmě přeceňoval sílu nepřítele. Avšak útok do kopce v nadřaděných palbách nepřítele, jehož druhý sled se podle hlášení letce sousední vyšší jednotky opevňoval

u Mečeříže a na výšinách východně odtud, nedával vskutku již veliteli jezdecké skupiny zřejmých vyhlídek na rychlý úspěch na tomto směru, o který mu zajisté původně šlo.

Veškeré jeho naděje se nyní obracely k jezd. pluku 12, od kterého však od 8 hod. neměl již žádných zpráv, a veškeré pokusy navázati s ním spojení selhaly. Vysílané spojky se nevracely, letec, který měl za úkol shodit pluku rozkaz, aby co nejrychleji obchvátíl nepřátelský bok přes Dol. Slivno a po dobytí Vinice vpadl do nepřátelského týlu, hlásil v 10⁰⁵ hod., že přímo severně od lesa nejsou žádná vojska, že Hor. Slivno je prázdné, že však Dol. Slivno je obsazeno menší částí jezdeckta, které je frontou na východ v boji s nepřátelskou pěchotou. Skupinky náručních koní západně od Dol. Slivna, tanky a OA. severně a západně od Slivinka. Po vyložení terčů pozorovatel, domnívaje se, že je to SPO.4, shodil rozkaz plk. B s připsanou dole poznámkou, aby rozkaz byl neprodleně dodán veliteli 12. jezd. pluku. Letec zároveň hlásí, že pozoroval boj na jižních okrajích St. Benátek a že vlastní pěchota je na hřbetu trig. 228, trig. 230.

Poněvadž asi v touž dobu byla zachycena radiotelegrafická zpráva velitele SPO.4, že dosáhl Jizery u Hrušova, aniž narazil na nepřítel, pokládá plk. B. bojující jezdeckto u Dol. Slivna za předvoj jezd. pl. 12 a nyní již s větším klidem vyčkává konečného zásahu celého jezdeckého pluku do nepřátelského týlu.

Narídl veliteli cykl. praporu a SOP.1, aby co nejdřív zjednali dotyk s nepřátelským postavením u Mečeříže a na Horce, aby nepřítel nemohl zesílit své odpory u Dol. Slivna.

V 10³⁵ hod. dochází na SV. plk. B. tento rozkaz od velitele armády:

„Vlastní útok úspěšně pokračuje, Čachovice jsou v našich rukou. Nová nepřátelská pěchota je převážena auty do Luštěnic. Zmocněte se Horek a znemožněte tím zásah nových nepřátelských sil na frontu.“

Když dostal velitel jezdecké skupiny všechny tyto zprávy a rozkaz armády, nemění svá dosavadní nařízení a ovšemže je ani nemůže měnit, poněvadž neovládá všechny své jednotky tak, jak toho vyžaduje základní požadavek střetného boje, t. j. soustředění sil na bojišti, a žije jen nadějemi, které ovšem v boji bývají často velmi vrtkavé.

U Dol. Slivna bojoval skutečně předvoj jezd. pl. 12 (1 jezdecká eskadrona s četou těžkých kulometů) proti přispěchavším jednotkám nepřátelských PO., které byly včas vytaženy z fronty a po dosažení Slivinka vpadly u Dol. Slivna do boku předvoje postupujícího k Dol. Slivnu. Tento předvoj ztratil však spojení se svým valným vojem a dostal se u Dol. Slivna do velmi těžké situace, jsa neustále ohrožován v svém boku a týlu.

Co se tedy stalo s valným vojem jezd. pluku 12? Bloudil v lese Na dlouhém běhu, zejména v Košateckém lese, a teprve když uslyšel vzdálený boj ve směru severovýchodním, stočil se po hluku boje a po 11 hod. překročil v nejrozmanitějších tvarech východní okraje Košateckého lesa v místech nápisu Pod kavárnou...

V poledne zjednává čelní skupina jižní strany dotyk s obranným postavením severní strany u Mečeříže a východně, předvoj 12. jezd. pluku

je v žalostné situaci u Dol. Slivna; v Hor. Slivně se shromažďuje valný voj.

Mezitím plk. A. již vydal rozkaz k ústupu na čaru Hřivno, Zdětín; bylo mu to nařízeno vzhledem k všeobecnému ústupu VII. arm. sboru na sever. Vzhledem k dobytí St. Benátek a k nebezpečí hrozícímu z tohoto směru vlastního boku a týlu stala se stejně jeho situace velmi obtížná. Odpoutání a ústup se provedly v poměrném pořádku. Ve 14. hod. jsa jen v dotyku s hlídkami jižní strany, ustoupil plk. A. do Chotětova a na výšiny záp. od Horek; tato postavení měl udržet do 16 hod. a pak s většínou svých sil stáhnout se za Jizeru.

Tak se skončil zásah jezdecké skupiny plk. B., která měla chránit vlastní křídlo na záp. břehu Jizery a pak překročením Jizery severně od Dražic vpadnout do boku a týlu ustupujícího nepřítele na sever!

V.

Příběh, který byl zde vylíčen, není výplodem fantasmie autora tohoto pojednání, nýbrž odpovídá v hlavních rysech skutečnému cvičení, které bylo provedeno v též terénu a se stejně složenými silami jednotlivých stran. Pozměněna byla jen doba a čísla jednotek.

Poněvadž se průběh cvičení velmi přibližoval pravé skutečnosti a sám o sobě byl pro účastníky obou stran velmi poučný již pro svůj dramatický spád, domníváme se právem, že snad i u čtenáře vzbudí jakousi reakci a donutí ho k plodnému přemýšlení.

Nám nezbyvá než vyvodit několik prospěšných závěrů jakožto poučení z tohoto bojového příběhu v míru.

Především několik myšlenek o obchvatném manévru, který v našem případě způsobil veliteli jižní strany neobyčejně mnoho starostí a nepříjemných zážitků.

Naše jezdecko je vychováváno zejména důkladně v použití na křídle a v obchvatech nepřátelského boku. Nic nového tím neříkáme, poněvadž v stejném smyslu bylo vychováváno jezdecko již dávno, a ve všech armádách světa. To však neznamena, že tento fakt sám smí až příliš oslňovat náš velitelský mozek, který má vždy a za všech okolností zůstat chladným, rozvážným a vypočítavým.

Tato připomínka se vztahuje zejména na ty velitele jezdeckých jednotek, kteří vidí jak minulost, tak i budoucnost každého jezdeckva v obchvatu a nikoli v přímé účasti jezdeckva v operaci, v bitvě a v boji, jak tomu napovídá zdravá logika.

A má-li si jezdecko hledět tuto zásadu uplatnit stůj co stůj, má každý i sebe nadějnější obchvat považovat jen za jeden z prostředků k dosažení úspěchu a nikoli za cíl...

Sahám-li k obchvatu, musím si jasně odpovědět na otázku, čeho tím dosahuji? Každý obchvat, předvídá-li se současně i akce čelní, má již v svém zárodku kromě značných vyhlídek na úspěch i velmi mnoho zřejmých nebezpečí:

1. Jednotka určená k obchvatu se nezúčastní akce na frontě, která není vždy jistá a kdy se s každou i s nejmenší částicí musí počítat.

2. Projeví-li se obchvat včas, t. j. v rozhodném okamžiku boje na frontě, a nepřijde-li pozdě?

3. Nemůže být obchvacující jednotka oddělena a sama poražena?

4. Vyplatí se skutečně námaha s obchvatem spojená, vzhledem k denní a roční době a vzhledem k schůdnosti terénu?

5. Prodlužuje boj a vede k ztrátě času, konečně

6. dáváme nepříteli možnost a čas, vystihne-li náš manévr, jemu čelit.

Tolik o nevýhodách. O výhodách obchvatu nebudeme mluvit, ty všichni dobře známe.

Lze-li předvídat úspěch i bez obchvatu, aby nepřítel mohl pak být zničen úsilím všech jednotek, které jsou k dispozici, a pak jde-li nám o čas, budeme často nuceni i zavrhnout obchvat (nemyslíme-li tím místní akce proti nepřátelským křídům), jakožto prostředek k dosažení rozhodnutí.

Nutno zdůraznit tuto poslední okolnost zejména proto, že většina jezdeckých akcí je založena na požadavku získání času a prostoru. Přes-přílišný kult obchvatu přivádí zrovna dost často k ztrátě času, jak jsme to zažili v našem případě, a mnohdy se stává, zejména při bojových cvičeních v míru, že předvoj jezdeckého pluku, který má uvolnit cestu pro valný voj a rychle odstranit překážky, na které naráží, postupuje velmi pomalu a těžkopádně proto, že i proti hlídce provádí obchvaty, ztrácí tím čas, o který snad nepříteli zrovna nejvíce jde.

Dá-li podnět k několika nepřátelským ranám, vystříleným dobře vedenou nepřátelskou hlídkou, k zastávce nebo vybočení celého předvoje a snad i k obchvatnému manévru jeho bojového sledu, nemůžeme mluvit o správném vedení jezdecké jednotky a o správné jezdecké taktice. Je pravda, že obchvacená nepřátelská hlídka ustoupí nebo bude poražena s menšími ztrátami, než na příklad brutálním čelním nárazem, ale přece tato okolnost nesmí na nás do nekonečna působit. Vystihne-li nepřítel tuto naši zálibu, může se stát, že se valný voj pro samé obchvatné manévry předvoje nedostane s místa!

Tedy obchvat nepřítel není vždy zaručeným receptem k získání času a prostoru; vše závisí na situaci, terénu a úkolu. Obchvat bývá však velmi často pochybeným manévrem, obchvacuje-li se terén, který chci získat, neb obchvacuje-li se jen nepřítel předpokládaný v tomto terénu, o kterém ani nevím, kdy tam přijde, v jaké síle přijde a co tam asi bude dělat. Zde najisto čas nezískáme!

Podobá se to našemu případu. Víme, že velitel jezdecké skupiny chtěl co nejdřív získat výhodný prostor pro svůj pozdější manévr k Jizeře, avšak k získání tohoto prostoru podniká předem velmi obtížný obchvatný manévr a ztrácí čas, který pak již nemůže ničím nahradit. Dostavují se potom i další důsledky, jako ztráta iniciativy, potíže velení, nervosita, měnění rozkazů, třštění sil a p., což konečně vede k nemožnosti splnění úkolu v našem případě velmi jednoduchého, jasného a pro jezdectvo neobvykle vhodného.

Tentýž obchvatný manévr k získání terénu zle se i jinak vymstil veliteli jezdecké skupiny, poněvadž šel do střetného boje v široké sestavě a nezúžil ji a nemohl ji ani zvládnout v době, kdy předpokládal sám střetnutí s nepřitelem a kdy měl uhodit pěsti, nikoli však roztaženými prsty.

Je správné jít do střetného boje v široké sestavě pro rychlejší pohyb, utajení a překvapení, ale jen dotud, dokud vylučují možnost střetnutí

s nepřítelem. Jakmile vcházím do prostoru, kde střetnutí je možné neb i pravděpodobné, musím mít již sestavu kompaktnější, způsobitou k společnému manévru a ovládanou svým velitelem!

Vidíme, že se v našem případě v okamžiku, kdy se dosahovalo prostoru pravděpodobného střetnutí s nepřítelem, jezdecká skupina vějířovitě rozcházela, aby se již v tentýž den nesešla.

To by byl náš druhý závažný poznatek z tohoto cvičení.

Další okolností je otázka prospěšnosti bezpodmínečného setrvání na rozhodnutí již učiněném. U nás lze pozorovat zřejmou tendenci vychovávat velitele k tomu, aby svá rozhodnutí neměnili a setrvali až do konce na své myšlence. Je to správné, je však rozdíl, měním-li své rozhodnutí (svůj úmysl) nebo měním-li způsob provedení, vystihl-li jsem včas jeho nevhodnost.

V měnění způsobu provedení myšlenky nelze spatřovat nic zvlášť závadného. Dostal-li velitel včas jasný obraz o situaci a vystihl-li sám, že jeho sestava neodpovídá plně novým možnostem manévru, proč by ji nepřizpůsobil, když má k tomu čas a nic nehrozí, že dojde k zbytečným přesunům, nedorozuměním a p. Získané zprávy o nepříteli nás vždy budou nutit k jistým korekturám.

V našem případě jsme sledovali malý incident, který pak měl dalekosáhlé následky, co se týče použití jezd. pl. 12.

V prvních okamžicích střetnutí měl ještě velitel jezdecké skupiny čas a možnost zasadit velmi výhodně své pohyblivé jezdectvo k rychlému skoncování boje na směru Kostelní Hlavno, Mečeříž, kde došlo k střetnutí vlastního SPO. asi s nepřátelským předvojem. I při rovnosti sil bylo vidět, že nepřítel je zde v značné výhodě, co se týče terénu, že útok cyklistického praporu k uvolnění tohoto směru může trvat delší dobu, které především bude využito nepřítelem k důkladnějšímu zajištění vchodu do mečeřížského kuloáru, a že zde jde o čas!

Zásah jezdeckého pluku 12 ve směru Konětopy, Na Pískách dával nejlepší vyhlídky na rychlý úspěch jezdecké skupiny, avšak velitel setravá na provedení svého rozhodnutí učiněného ovšem na základě vždy nejistých předpokladů a nevyužívá okamžité příznivé situace a možnosti svého jezdectva!

Uznáváme ovšem, že vždy je lépe nic neměnit, avšak nečiníme to pravidlem, zejména ne u jezdectva a u rychlých jednotek a tehdy, když velitel sám vidí slabiny své sestavy a má ještě možnost ji opravit. Tato úvaha se nevztahuje ovšem na zásah velitele jezdecké skupiny u cyklistického praporu. Zde nešlo o korekturu provedení velitelova rozhodnutí, nýbrž o změnu směru útoku jednotky, připravující se k vyrazení, což obvykle nese s sebou těžké důsledky. Zde bylo třeba více klidu a trpělivosti — situace tohoto zásahu nevyžadovala.

Další poznatek se vztahuje na účelnost přezvědných oddílů, o čemž jsme již vyslovili svůj názor. Zde jen krátké resumé.

Úkoly přezvědným oddílům je nutno stanovit opatrně a reálně, t. j. při jasném vědomí, co od těchto oddílů chceme. U nás se dost často vysílají PO. jaksi automaticky a stanoví se jim úkoly podle jisté šablony a tak, že se konec konců přezvědné oddíly po dodání zpráv vzdalují bo-

jiště, potulují se v hlubokém nepřátelském týlu bez vlivu na boj vlastních jednotek a bývají pro něj ve skutečnosti ztraceny.

Těch nevyužitých eskadron v rozhodných okamžicích boje jezdeckta, jak jsme to viděli na příkladě SPO.4, které v hlubokém týlu obětovně a hrdině plní i nejfantastičtější úkoly, je vskutku škoda!

Nestanovme proto pro PO. dlouhodobé úkoly, aby nám na př. po provedení přezvědu ještě něco připravovaly nebo zajišťovaly na příští den boje, nýbrž chtějme, aby činnost PO. po splnění zpravodajského úkolu měla podstatný vliv na dnešní a nikoli na zítřejší bitvu; jsou přece vedeni nejschopnějšími veliteli a složeny často z nejlépe kvalifikovaných poddůstojníků a mužstva.

Stanovíme-li přezvědnému oddílu kromě úkolu zpravodajského i úkol bojový, nechťjme od něho nemožné. Tak na př. SPO.4 měl zajistit proti nepřátelské přesile vyrazení jezd. pl. 12 z Košateckého lesa a z lesa Na dlouhém běhu, t. j. zasáhnout na frontě více než 4 km. Jak mohla jedna eskadrona, která část svých sil měla na hlídkách, splnit tento úkol, je velmi nesnadno si představit! Snad jen vědomí, že žádné velké síly nepřítele nepolezou do těchto lesních komplexů, uklidnilo velitele SPO.4, ačkoliv jasná stylisace úkolu měla dojista značný vliv na jeho příliš zdlouhavý a opatrný postup při vyrazení z východních okrajů obou lesů.

Stanovíme-li úkol, dejme k tomu dostatečné síly a nechťjme od podřízených zázraků.

Poslední náš poznatek se vztahuje na celkovou koncepci velitele jezdecké skupiny při srovnání s jeho rozkazovací technikou. Plk. B. si jistě nepředstavoval, že půjde od cíle k cíli v široké sestavě, na př. s jezd. plukem 12. roztaženým na frontě kolem 4 km (viz úkol: „1. postupný cíl pro jezd. pl. 12: výšiny Kohout, Hor. Slivno, kóta 281 U Šibenice. Nenarazí-li na 1. cíli na nepřítele, postoupí bez zastávky na 2. postupný cíl“ ...). Jistě, že se domníval, že tento pluk bude na západě představovat kompaktní celek, pohotový k zásahu v jakémkoli směru! Nemusilo ovšem být tomu tak. Kdyby byl velitel pluku jednal přesně podle rozkazu, který dostal, byl by musil postupovat v široké sestavě, na celý cíl, tedy velmi zdlouhavě!

Proč plk. B. tak opatrně chtěl „vést“ svůj jezdecký pluk, který měl umožnit postup východního proudu kuloárem přes Mečeříž? Je těžko odpovédět. Snad to byl zvyk a záliba k postupným cílům, které však zrovna při obchvatech nebývají brány v úvahu a akci jen velmi zdržují.

Je ještě druhý zajímavý poznatek z rozkazovací techniky plk. B. při stylisaci téhož úkolu jezdeckému pluku 12: „Nenarazí-li na 1. cíli na nepřítele, postoupí bez zastávky na 2. cíl“ ... A co když narazí třeba na velmi slabého nepřítele? Postoupí dále? Plk. B. pokládal věc za samozřejmou, kdežto velitel jezdeckého pluku mohl chápat rozkaz jinak. Přece 1. cíl znamenal také i „základnu operace“ (viz úmysl), odkud teprve plk. B. chtěl podle situace manévrovat. Narazil-li na 1. cíli na nepřítele, mohl rozkazu rozumět tak, že zde dostane další rozkaz k manévru proti nepříteli překročívšímu Jizeru. Budme velmi opatrní při stylisaci rozkazu! Nesmí nikde připouštět několik výkladů!

V konečném závěru, co se týče střetného boje, zdůrazníme jen to, že jdu-li do střetného boje s jistým úmyslem, který si v hrubých rysech předem stanovím, mohu počítat s úspěchem jen v takovém případě, kdy v místech a v době předpokládaného střetnutí budu své jednotky ovládat a nestanu se jen trpným svědkem oddělených neúspěchů izolovaných částí svých sil.

V posledním případě se stane často velitel jdoucí do střetného boje v rozhodném okamžiku naprosto pasivním činitelem, bude rušivě působit na klid a morální stav svých podřízených a první nabude trapného pocitu bezmocnosti, ba i porážky i při značně početnějších silách, než má nepřítel, jak tomu bylo v našem konkrétním cvičení.

